

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-232262/3/4. תאריך: 136. העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך תכנית: יוסף שנון • רכז מערכת: שלמה פרנקל • עורכי כתוב: ענת ישראלי וגורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפיר, ענת סרגוסטי וצפירי • עורכת דפוס: אחובה קורן • ראש המינהלה: אברהם סטון • מחלקת המודעות: רפי זכרונ • המו"ל: "העולם הזה" בע"מ • הדפסה: "הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב • הפצה: "גד" בע"מ

כתבת השער האחורי:

סמים במכונת האמת

השופטים שייבאו את הסם לישראל ניסו לגלות מי מהם גנב 700 גרם קוקאין, נבחנו כולם במכונת-אמת — והעניין כולו נודע למישהו. איש-הביטחון לש" עבר יוסף (ג'וזה) וילס, הודה כי הוא היבואן של סם זה.

כתבת השער הקדמי:

הגמדים של מרדור

בחזונו ראה אלפי רובוטים קטנים עושים בלילות את עבודת הפועלים ופותרים את בעיות סכסוכי-העבודה במשק הישראלי. במציאות סיבך השר הכלכלי יעקב מרדור את ממשלת-ישראל בסקנדל בינלאומי, במקרה הטוב, ובדפוסים כפסיים עצומים — במקרה הרע, עוד בלוף של שר-העל.

מעבר לגדר

מעבר לגדר הגבול הצפוני הקימה ישראל עוד ועוד גדרות. מאחרי אחת מהן (בתמונה) מצפים בני מישפחות של עצירים במחנה אל-אנצאר לשחרור יקיריהם. העיר לם הזה חזר לצידו שנה ורבע אחרי פרוץ המל"חמה וסייר ברחבי הגדה הצפונית.

14

11

אחדות מתכונת

מאחורי הקלעים של המשא ומתן: תישעת החברים חספי פירסמת מן השקף, שימי עזון פרס הציע ליצחק נבון את תיקי-התע"ד, דוד לוי חשט מאיראל שרון — הדתיים היו אלה שהשליכו את כלם.

6

שחקים

מחיר אחזקתו השנתית של כל-יטס פרטי מרקיע שח"קים — לא פחות ממחירה של דירה בתל-אביב. הדבר אינו מרתיע את העשירים החד-שים, שמניח-לחצופה מנסה להסתיר והר"תם, מרוע מניסה הממשלה להעלים וזאת.

45

יש גבול!

יש גבול! הבכיר סרבי לבנק, להחזיר מייד את החיילים הבית"ה הצטרפו אליהם אלפי בני-נוער, שבאו להפגנה באכזב. האיומים החד-לחצים על האמנים לא הרתיעו את רובם, ורק אחדים התחמ"קו ברגע האחרון מלהוסיף.

36

מחיר קמפ-דייוויד

משה ארנס, שהתנגד להסכם השלום עם מצרים, התלונן השבוע שהשלום הוא "קר". בראיון מיוחד טוען שר-החוץ המצרי לשעבר, מוחמד איברהים כאמל, כי השלום הובס על-ידי מנחם בגין, ששם לאל את תיקויות הנשיא המנוח אנור אל-סאדאת.

24

ח"כ מפא"י וכספי C.I.A.

גילוי מדהים הסתתר בין שורותיו של ראיין עיתונאי שיוגרתי: בדיווחו חברי-כנסת קיבל אל-יעור ליכנה המנוח כספי מסוכנות הביון המרכזית של ארצות-הברית (סי-איי-איי) לצורך מימון כסרם — הרישבעון שאותו ע"ד.

22

הם רצחו את אלחנדרה

אלחנדרה חיימוביץ עונתה ונרצחה במחנה-ימוות של צבא ארגנטינה. היא היתה בת 17. היום, אחרי שש שנים, פונים הוריה לבג"ץ נגד ממשלת ישראל, על ששתקה והשלימה.

28

אשה גליש ב"חלמיש"

רוב הנזקקים נאלצים לזכות שנים עד שחלמיש, חברת השיקום העירונית בתל-אביב, תפתור את בעיות הדיוו שלם. דודי צבי, חבר מועצת המנהלים בחברה, מאשים כי אפשר לקבל דירה מהחברה בתוך יום — אם יש הקשרים הנכונים.

41

ציפורים אוועות בדולה

תחת לטפל כבעלי-חיים פצועים, הורגים אנשי השירות הווטרינארי חיות בריאות — כך טוען יבואן ישראלי, שהביא לישראל ברבורים נדירים ועורבנים יקרים, שהושמדו בתחנת ההסגר ברמלה אחרי שהוכנסו לבידוד. הסיבה: בתחנה אין תנאים להחזקת ציפורים!

46

קרן פרטית לסא"ל

קצין בדרגת סגן-אלוף נעצר על-ידי מוצח בחשד שהפעיל את כוחות הדאד לגביית כספים מתושבי דרום-לבנון ושילשל לכיסו סכומים שצה"ל העביר ליחידות הלכונניות לצורך קנייה של מוצרי מזון.

המחירים הקבועים:

הזוי	4	תשבץ
הורסקופ - מזל מאזניים	4	מכתבים
נמר של נייד - פינחס שדה	6	במדינה
יוסי שטרן, סטנלי אלקין	7	הגדה הצפונית
וורס קניקס	8	תשקוף
קולנוע		מה הם אומרים - פינחס אילון
אנשים בעולם - ניקולא בארז		אריק סיני, אליאן רון, דרור
עולם קטן - סין העממית		זיגרמן, אלי גורנשטיין
ולונדון של מטה	16	הונס לברקט
תמליץ טלוויזיה	18	אתה והשקל
שידור	21	יזמן אישי - יש גבול עכשיו
ספורט		אנשים - יחושע סובול
תמוזורים		דרום-אפריקה
לילות ישראל - טעלים את חקץ	31	בלונים
רחל מרחלת על כל העולם	33	
זה היה "העולם הזה" שהיה		

רויד בך-גוריון ושל מנחם בגין, והיא לא תפחת בימי יצחק שמיר. היא נובעת מעצם מהותו של העולם הזה. העומד מחוץ למיסד, המסרב להורקק לחסדי המיסד ולקבל את תכתיביו, מכיוון שהוא צמוד לתפקידו לרווח, לחשוף את כל מחיר, ולהטיף לרעיונות הנוגדות את מהותו של המיסד.

יש להרגיש: איננו אנארכיסטים. איננו משחקים מישחקים ילדותיים של "התנגדות למיסד". איננו מתנגדים למיסד כאשר הוא מיסד. אנו מתנגדים למיסד המסויים הזה, מאז ימי בך-גוריון ועד ימי שמיר — מפני שהוא מייצג גמגומות שאינן לרוחנו — כגון שובניזם, קנאות דתית-פוליטית, שררה שלטונית, נטייה לשחיתות ועיונות לחופש-העיתונות.

המיסד הגיב על כך בדה-לגיטימציה של העולם הזה, ואנחנו גאים על כך. מבחינה זו אנחנו שמחים להיות בלתי-לגיטימיים. אנחנו מוותרים מרצון על פרס-עיתונות, על מישלחות רשמיות, על ועדות-עורכים ועל קבלות-פנים של ראשי-הממשלה, כדי לשמור על עצמאותנו זו. בילבול שני המושגים האלה — הלגיטימיות העיתונאית והלגיטימיות הפוליטית — הוא מישחק במילים.

טלוויזיה

מצפצפת

ומכאן, חזרה לחינמונים. אחד מראשיהם, יאיר קוטלר, גילה שהוא נשכר על-ידי חינמונים — השייך לחבריו של אלי ניסן — ונאמר לו שאסור לו לכתוב כאוות-נפשו, מפני שמגמתו היחידה של העיתון היא להשיג מודעות ולעשות כסף. מכיוון שמקור העיקרי למודעות ולכסף בעונה זו אמור להיות מילגת, בגלל הבחירות, אל לו לפגוע במילגות הגדולות, ובעיקר במילגת-השילטון.

אין זו רק מחשבה מושחתת מעיקרה. היא גם מלמדת הרבה על מהותו של החינמון. היחס העיקרי כאן אינו בין העיתון והקורא, המקבל את העלון בחינם, אלא בין העיתון ובין נותני-המודעות. השיקול השליט אינו עיתונאי, אלא כלכלי. כל מטרתו של המו"ל היא להרוויח. החומר הכתוב אינו בא לשרת מטרה ציבורית, אלא למלא את החלל שבין המודעות ולהעמיד פנים של עיתון.

אין צורך לספק את הקורא, שהרי הוא מקבל את הנייד הזה בחינם. יש צורך לספק את נותני-המודעות, שבהם תלוי היחנמון באופן כלכלי. החומר העיתונאי הוא בלתי-חשוב, והו, בעיני, עיתונות "בלתי-לגיטימית". עיתונאי הפונה לדרך זו רומה לעיתונאי הפונה למיקצוע יחס-ציבור. זה רומה לעיתונות, אבל זה ההיפך מעיתונות.

אני רואה בסכנה בטישטוש התחומים בין עיתונות אמיתית ("לגיטימית", מבחינה זו) ובין התופעה החדשה הזאת, המעמידה פני עיתונות, בעוד שהיא משהו שונה לגמרי. תמהני מה גורם לכך שדווקא אנשי-טלוויזיה כה רבים פונים לדרך זו. ההסבר היחיד העולה על דעתי הוא שהטלוויזיה רומה לחינמונים בכך שהיא בלתי-ללויה בקהל הצופים שלה. האגרה שלה מוטלת כמס, ושאר הכסף בא מקופת המדינה. שלא כעיתון, חוקק מדי יום (או מדי שבוע) לאמון הקוראים, באמצעות האקט הפשוט של רכישת הגליון, הטלוויזיה יכולה לצפצף עליהם. היא צריכה למצוא חן רק בעיני השילטון. והוא הדין לגבי החינמונים, התלויים אך ורק בחסדי חברות כלכליות.

ק"א ק"י

לא מוכבר כתבתי כמדור זה על תופעת "החינמונים" — עלוני-החינם שצצו ברחבי הארץ כפטריות אחרי הגשם, ושהציבור רגיל לקרוא להם "מקומונים". (שני המונחים נולדו בהעולם הזה).

אמיתי שלדעתי אין החינמונים (חוץ משניים-שלושה חריגים) שייכים לעיתונות הלגיטימית, כאשר כל כוונתם ותכליתם שונות מזו של עיתונות אמיתית. הדברים הרגיוו, כנראה, את אחד מאילי-החינמונים, אלי ניסן, והוא הגיב עליהם בחריפות. לאן הגענו, הוא קרא, כשאורי אבנרי מדבר על לגיטימיות אורי אבנרי שהיה אנטי-לגיטימי במשך כל השנים, התמסד!

נדמה לי שירידי ניסן הסתבך כאן בבלבול של מושגים. לטובת הברור, שיש בו כדי לעניין כל אורח החדר לדמות החברה הישראלית, כדאי לברר מושגים אלה.

נגד כל מימסד?

מה זה עיתון? מה זאת עיתונות? בחברה הדמוקרטית, העיתונות — כלומר, כלל העיתונים — מהווה מעין רשות רביעית, במקביל לרשות המחוקקת, המבצעת והשופטת. התפקיד המרכזי של העיתון בחברה הדמוקרטית הוא לסמור לאזרח-הקורא את מירב המידע, לחשוף לעיניו את האמת כולה, כדי לאפשר לו לתפקד כאזרח משפיע ומצביע. עיתון יכול להיות בעל דיעה משלו, והוא יכול להתקיים בלי דיעות. זה עניין של טעם. כך או כך, קיים יחס הדוק, ואף אינטימי, בין העיתון וקוראיו. הניגוד לרשף הרשויות הממלכתיות, העיתון אינו נוזן מכסף ציבורי. כדי למלא את תפקידו העצמאי, עליו להיות בלתי-תלוי בכל גורם כלכלי. התלות העיקרית שלו היא בקוראיו, הקונים אותו במיטב כספם מדי יום או מדי שבוע, ליד הקיוסק או בצורת מנוי. מקורה-הכנסות השני — מודעות הפרסומות — הוא מקור-גלווה, שהרי נותני-הפרסומות הולכים בעיקבות הקוראים ומבקשים לפרסם את מרכולתם בקרב ציבור הקוראים של העיתון, שהביעו את אמנם בו, ואת הודקקותם לשרותו, על-ידי האקט של רכישת הגליון.

העיתונאי האמיתי מודע לעובדות אלה ככל רמ"ח אבריו. הוא יודע שהוא משרת את הקהל, שהוא חייב להביא לו מידע. הוא לוחם על "סקופים". הוא יודע שככל שצילח בתפקידו, כן תגדל השפעת העיתון וחוג קוראיו.

כך ממלא העיתון את התפקיד המרכזי שלו בחברה הדמוקרטית, ומאפשר את תפקודו, כשם שהרס מאפשר את תפקוד הגוף המניע של העיתונאי יכול להיות אנוכי (עשיית קאריירה, פירסום עצמי כבעל סקופים), והמניע של המו"ל יכול להיות כלכלי (להרוויח כסף) — אך העיתון ממלא שליחות חברתית ממדרגה ראשונה. זוהי, לדעתי, עיתונות "לגיטימית" — לגיטימית מבחינת הצורך החברתי.

אין לזה כל קשר עם "לגיטימיות" כמובן שאלי ניסן השתמש בו — לגיטימיות המוענקת על-ידי מימסד פוליטי. כאשר היה אלי ניסן איש הטלוויזיה, הוא החרים אותי: את הסיעה שייצגתי בכנסת ואת השבועון הזה. הוא עשה זאת, מרצון או מאונס, מפני שהוא מיסד פוליטי, השולט ברשות-השידור, ואילו העולם הזה היה שנוא-נפשו של מימסד זה.

בוה לא השתנה דבר. ההתנגדות הטוטאלית להעולם הזה היא תכונה משותפת למישטר של

מ.א.א.א.